

СТАНОВИЩЕ

от доц. Ирен Йорданова Пелтекова, доктор, Департамент по спорт,
СУ „Св. Климент Охридски“

докторант Станислав Димитров Алачев, Национална спортна академия
„Васил Левски“

научен ръководител доц. Владимир Чернев, доктор

тема на дисертацията „Ефектът от обучението по „Физическо възпитание и спорт“ върху двигателно-познавателните способности на ученици от гимназиалния етап на средната образователна степен“

за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по ..., докторска програма „Физическо възпитание и спорт в образователната система“

Значимост на научния проблем

Проблемът, изследван в дисертацията, се откроява със значимост и особена актуалност, като се имат предвид практиките в областта на училищното физическо възпитание и спорт, отношението на учениците към учебната дисциплина, както и търсенето на нови възможности, средства и методи за оценяване на учениците по задължителния предмет „Физическо възпитание и спорт“. Дисертацията има научно-приложен характер, а основанията за тези изводи се реализират на обстоен обзор на базови научни публикации, на институционални и законови източници на местно равнище, изводите на базата на емпиричното изследване и анализа от анкетното допитване, който е свързан с проблематиката на научното търсене.

Структура и съдържание на дисертацията

Дисертацията е с обем 169 страници; тя включва, три глави, изводи и препоръки (с. 170-173), библиография (общо 129 на български и английски език) и приложение от 19 страници. Трудът е богато онагледен с 55 таблици и 44 фигури. Специално ще спомена използването на литературните източници и стремежа на докторанта да следва принципите на академичната коректност при цитиранията; той демонстрира знания на равнище научни публикации, правни законови документи и нормативни изисквания свързани с регулирането и контрола на физическото възпитание и спорт като учебен предмет.

Дисертацията има логична структура, първа глава е озаглавена „Постановка на проблема, втора – „Цел, задачи, организация и методика на изследването“, трета – „Анализ на получените резултати“.

Първа глава е посветена на извеждане на спецификите на физическото възпитание като най-старата и динамична форма за усъвършенстване на физическия облик на личността, нейното ценностно развитие и всестранно въздействие. Авторът се спира на учителството като професионална дейност и нейните параметри за въздействие върху личността. Докторантът разглежда общо професията учител с нейната възпитателна и образователна сила върху децата и младежите. Станислав Алачев умело свързва общото в професията учител и същевременно с това откроява специфичното за спортния педагог, което е плюс за дисертацията. Например на стр. 21 докторантът пише: *„Наред с общи задачи, специалистът по „Физическо възпитание и спорт“ е задължен да подобрява физическите способности на подрастващите, да формира правилна телесна стойка, да изгражда отношения и навици за самостоятелни занимания с физически упражнения и спорт, водещи към добро физическо развитие и закаляване на организма. За него са нужни както отговорност и справедливост, така и отлична научна подготовка“*. На тази задълбочена основа, докторантът достига до обобщение и обстойни изводи (стр.27). Също така е направен преглед на възрастовите характеристики на 15-18-годишни ученици и развитието на двигателните умения в тази възраст. Тук докторантът отново демонстрира знания за самостоятелен анализ и на тази база е представил (стр. 34) основните закономерности в развитието на учениците през разглеждания период. Направен е много уместен коментар за наблюдаваните различия между момичетата и момчетата в една и съща възраст и неравномерното развитие при тях и между самите полове. Това е показател за широко познаване на явленията и процесите, които протичат в човешкото тяло и вниманието, с което спортния педагог трябва да работи.

Втора глава включва методологията и организацията на изследването; смея да твърдя, че определените обект, предмет, цел и задачи на изследването представени изключително точно, кратко и същевременно изчерпателно. Изследвани са 176 ученици от VIII – IX клас на две утвърдени столични училища: Софийска математическа гимназия „Паисий Хилендарски“ и Първа английска езикова гимназия. От тях 115 са момчета и 61 момичета, разпределени в четири групи – две експериментални и две контролни. За постигането на целта и доказването на работната хипотеза е разработена и приложена в практиката авторска методика за работа в часовете по физическо възпитание и спорт с ученици

от VIII – IX клас. Оценявам високо продължителността на прилагането на експерименталната методика – четири учебни срока. Това е доказателство за задълбочените научни търсения на докторанта. Във втора глава е отделено място за спортно педагогическото тестиране, където е представена подробно тестовите батерия, която включва измерване на 16 показателя – 3 за антропометрични стойности, 9 за двигателните способности и 4 за техническите възможности на учениците в основните спортни игри в училище – баскетбол, волейбол и футбол. Проведена е анкета сред учениците, която съдържа 17 въпроса и цели да проучи отношението им към урока по физическо възпитание и спорт.

Използваните математико-статистически методи за обработка на получените данни са достатъчно на брой, подходящи са и са ефективни.

Трета глава е посветена на анализа на получените резултати от емпиричното изследване. Анализът е онагледен с таблици и фигури и убедително доказва, че създадената методика за обучение по физическо възпитание и спорт при ученици от XIII - IX е използвана в практиката, предлага творчески решения и въздейства положително на учениците като при двигателната им дейност, така и в образователно-познавателните компетенции. Давам изключително висока оценка за разработването на 12 нормативни таблици за оценка: „бягане 30 метра“, „скок дължина от два крака от място“, „звезда 120 м“, „седеж – тилен лег – седеж“, наклон напред от стоеж“, „волейбол подаване с две ръце отгоре“, „волейбол подаване с две ръце отдолу“, „слалом совалка 72 м“, „удари в стена“, „задържане във вис със свити ръце“, „подскоци“ и „планк“.

Като се има предвид, че Станислав Алачев е завършил бакалавърска и магистърска степен в областта на педагогиката и физическото възпитание и спорта и има дългогодишен учителски стаж, смятам, че той е работил самостоятелно по проблема. Докторантът успява да съчетае успешно теорията и практиката.

Докторантът демонстрира добри познания за съдържанието на физическото възпитание както на научно, така и на законово ниво.

Докторският труд с автор Станислав Алачев е напълно в унисон с научните изследвания в областта на теорията и методиката на физическото възпитание и спорта и е написан в съответствие с научните изисквания.

Приносите са на практико-приложно равнище:

- направен е детайлен и обстоен преглед на функциите на физическото възпитание и спорт сред учениците през годините;
- допълнена е професионалната характеристика на учителя по физическо възпитание и спорт;

- установени са мненията и нагласите на българските ученици към урочната работа по учебния предмет „физическо възпитание и спорт“ и въздействието на различните учители върху тяхното отношение;
- обогатена е методиката за развиване на двигателните способности на ученици в 15-16-годишна възраст;
- направена е работеща нормативна база за оценка на физическите качества и спортно-техническите умения на ученици в 15-16-годишна възраст.
- Представени са три препоръки за практиката.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията. По темата на дисертацията са публикувани четири материала, от тях два са самостоятелни.

Заклучение

В заключение представеният труд „Ефектът от обучението по „Физическо възпитание и спорт“ върху двигателно-познавателните способности на ученици от гимназиалния етап на средната образователна степен“ покрива структурните и съдържателни изисквания за дисертация. Дисертационният труд е разработен според изискванията за ЗРАСРБ и има необходимата научна стойност и практико-приложен принос.

Давам положителна оценка на дисертацията на Станислав Димитров Алачев и правя предложение към уважаемите членове на научното жури да вземат решение да му бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“.

Гр. София
24 февруари 2020 г.

Член на научното жури:
Доц. Ирен Пелтекова, доктор

LETTER OF OPINION

by Assoc. Prof. Iren Yordanova Peltekova, PhD, Department of Sport,
Sofia University "St. Kliment Ohridski "

PhD student, candidate Stanislav Dimitrov Alachev, National Sports Academy
"Vasil Levski"

Scientific adviser Assoc. Prof. Vladimir Chernev, Ph.D.

Dissertation topic "The effect of physical education and sports on the motor-
cognitive abilities of secondary school students"

for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" in professional
direction 1.3 Pedagogy of training in ..., Doctoral program "Physical education and
sports in the educational system"

Significance of the scientific problem

The problem investigated in the dissertation stands out with its significance and relevance, taking into account the practices in the field of school physical education and sport, the attitude of the students to the discipline, as well as the search for new opportunities, means and methods for assessing the students in the compulsory subject "Physical education and sports". The dissertation is scientifically applied, and the grounds for these conclusions are based on a comprehensive review of basic scientific publications, institutional and legal sources at the local level, conclusions based on empirical research and analysis from the questionnaire, which is related to the problems of scientific search.

Structure and content of the thesis

The dissertation has a volume of 169 pages; it includes three chapters, conclusions and recommendations (pp. 170-173), a bibliography (129 in totals in Bulgarian and English) and an annex of 19 pages. The work is richly illustrated with 55 tables and 44 figures. I will specifically mention the use of literature and the aspiration of the PhD student, candidate to follow the principles of academic correctness in citations; he demonstrates knowledge at the level of scientific publications, legal documents and regulatory

requirements relating to the regulation and control of physical education and sport as a subject.

The dissertation has a logical structure, the first chapter is entitled "Problem statement, the second - " Purpose, tasks, organization and methodology of the research ", the third - " Analysis of the obtained results ".

Chapter one is devoted to the presentation of the specifics of physical education as the oldest and most dynamic form for improving the physical appearance of the individual, their value development and universal impact. The author refers to teaching as a professional activity and its parameters for influence on the personality. The Ph.D. student deals generally with the profession of teacher with her educational power on children and young people. Stanislav Alachev skillfully connects the common in the profession teacher and at the same time highlights the specific for the sports teacher, which is a plus for the dissertation. For example, on page 21, the PhD student writes: *"In addition to common tasks, the Physical Education and Sports Specialist is required to improve the physical abilities of adolescents, to form a proper body posture, to build relationships and habits for independent exercise and sports, leading to well-being and hardening of the body. It requires both responsibility and fairness and excellent scientific training."* On this thorough basis, the PhD student reaches summary and extensive conclusions (p.27). The age characteristics of 15-18-year-old students and the development of motor skills at this age were also reviewed. Here the PhD student again demonstrates knowledge of self-analysis and on this basis presented (p. 34) the basic regularities in the development of students of the period under review. He also made a very relevant comment on the observed differences between girls and boys at the same age and the uneven development in them and between the sexes themselves. It is an indicator of a broad knowledge of the phenomena and processes that take place in the human body and the attention that the sports educator has to work with.

Chapter two covers the methodology and organization of the study; I dare say that the stated object, purpose and tasks of the study are presented in a very accurate, concise and at the same time comprehensive manner. 176 students were studied from VIII - IX class of two established metropolitan schools: Sofia Mathematical High School "Paisii Hilendarski" and the First English Language School. Of these, 115 were boys and 61 girls, divided into four groups - two experimental and two control. To achieve the goal and prove the working hypothesis, an author's methodology for working in the physical education and sports classes with students in grades VIII - IX was developed and put into practice. I highly appreciate the duration of the implementation of the experimental methodology - four study periods. This is a testament to the doctor's in-depth research.

The second chapter identifies a place for sports pedagogical testing, detailing the test battery, which includes measuring 16 indicators - 3 for anthropometric values, 9 for motor skills and 4 for the technical abilities of students in basic sports games at school - basketball, volleyball and football. A survey was conducted among the students, which contains 17 questions and aims to examine their attitude to the lesson in physical education and sports.

The mathematical and statistical methods used to process the data obtained are sufficient in number, appropriate and effective.

The third chapter is devoted to the analysis of the results of the empirical study. The analysis is illustrated with tables and figures and convincingly proves that the established methodology for training in physical education and sports for students from XIII - IX is usable in practice, offers creative solutions and has a positive impact on students both in their motor activity and in education-cognitive competences. I give a very high appreciation for the development of 12 normative rating tables: "running/sprint 30 meters", "two feet long jump from a seat", "star 120 m", "seat - back lying - seat", forward tilt ", " volleyball passing with two hands from above", " volleyball passing with two hands from below", "72 m slalom shuttle", "wall-to-wall", "hanging with clenched hands", "bounce" and "plank".

Considering that Stanislav Alachev has a bachelor's and master's degrees in pedagogy and physical education and sports and has many years of teaching experience, I think he worked independently on the problem. The PhD student successfully combines theory and practice.

The PhD student demonstrates a good knowledge of the content of physical education at both the scientific and legal levels.

The doctoral work with author Stanislav Alachev is fully in tune with scientific research in the theory and methodology of physical education and sport and is written in accordance with scientific requirements.

The contributions are at practical level:

- A detailed and thorough review of the functions of physical education and sport among students has been made over the years;
- The professional characteristic of the physical education and sports teacher has been supplemented;

- The opinions and attitudes of the Bulgarian students to the class work on the subject "physical education and sport" and the influence of the different teachers on their attitude were established;
- The methodology for developing the motor abilities of students aged 15-16 years has been enriched;
- A working normative base for assessing the physical qualities and sports and technical skills of students aged 15-16 has been made.
- Three recommendations for practice are presented.
- The abstract reflects the content of the dissertation. Four papers have been published on the topic of the dissertation, two of which are independent.

Conclusion

In conclusion, the work presented, "The effect of physical education and sports on the motor-cognitive abilities of secondary school students" covers the structural and substantive requirements for a dissertation. The dissertation has been developed in accordance with the requirements of ACDLRB and has the necessary scientific value and practical contribution.

I give a positive assessment of the dissertation of Stanislav Dimitrov Alachev and make a proposal to the honorable members of the scientific jury to make a decision to award him an educational and scientific degree "Doctor".

City. Sofia

February 24, 2020

Member of the Scientific Jury:

Associate Professor Iren Peltekova, PhD